

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. Dilucidatur supradicta doctrina & aliquæ objectiones &
fallaciæ adversariorum refutantur & deteguntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quaest. II. In quo consistat actus liber Dei. 405

Alio modo potest esse defectio, scilicet virtualiter aequivalendo per suam eminentiam deficiendi, & destructioni amoris creati, in quo nulla est imperfectio, ut supra probauimus, sed infinita, & excellentissima perfectio, & ex alio capite est summe necessaria ad explicandum mysterium libertatis diuinae. Nec aliunde datur repugnantia respectu Deitergo hic modus deficiendi amplectendus est.

SVBSECTIO I.

Dilucidatur supradicta doctrina, & aliquae obiectiones, & fallaciae aduersariorum refutantur & dereguntur.

26 IN Deo igitur datur praedicatum quoddam intrinsecum diuinum summe necessarium, quod prae sua infinitate est volitio essentialiter totius obiecti volibilis creati, vel increati, vel odium totius odibilis obiecti, ut ita dicam, siue per actum amoris, & odij simplicem, vel efficacem liberum, vel necessarium, quia actus prae sui excellentia & infinitate respectu aliquorum obiectorum dicitur volitio, seu nolitio libera formaliter; quia habet contingentiam intrinsecam non formalem, sed virtutalem, & ita dicitur non; quia formaliter & intrinsecam a parte rei possit volitio diuina deficere, & abire a Deo, sicut potest a mea voluntate abire actus internus, quo Petrum amo, id enim esset contra diuinam immutabilitatem, & necessitatem: dicitur ergo talis volitio diuina contingens contingentia non formali, sed virtuali: unde licet Deus sit formalissime necessarius, & determinatus omnino ad essendum sine ulla defectibilitate formali, nihilominus tamen est contingens, & defectibilis aequaliter, & virtualiter, sicut intellectus diuinus, & voluntas licet habeant identitatem formalem, habent tamen distinctionem virtutalem, & aequivalentiam; quae in hoc consistit, ut intellectus, & voluntas diuina propter suam eminentiam, & infinitam perfectionem sua identitate aequivalent intellectui & voluntati creatis, quatenus distinguuntur realiter, & ratione talis aequivalentiae possint facere id, quod voluntas, & intellectus creaturae faciunt per suam distinctionem; unde sicut intellectus creatus ratione talis distinctionis producit Verbum, quod non producit voluntas creata, ita intellectus diuinus ratione identitatis cum voluntate diuina aequivalentis distinctioni reali realiter producit Verbum connotando relationem Paternitatis, quod Verbum non producit realiter per voluntatem diuinam.

27 Ita similiter, licet actus amoris diuini sit maxime necessarius quoad entitatem, nihilominus tamen propter suam infinitam perfectionem, & eminentiam in tali necessitate, aequivaler contingentia, & defectibilitati creatae in hoc, quod sicut voluntas creata propter suam contingentiam, & defectibilitatem formalem, quam habet in suis actibus potest amare, & non amare; ita ut quando existit amor, deficiat odium, & quando amat realiter non odio habeat obiectum quod amat; ita similiter Deus ratione talis eminentiae, & aequivalentiae amat realiter, ita ut realiter porrigat non amare. Itaque per suam perfectionem summam amat, & non amat sicut

voluntas creata per suam imperfectionem, & quia voluntas diuina ablatis imperfectionibus ex vi suae perfectissimae necessitatis facit id, quod creata propter suam imperfectam contingentiam facit, dicitur aequaliter contingens, non quia possit villo modo realiter deficere: sed quia perinde se habet, ac si realiter, & formaliter posset deficere: nam sicut actus mea voluntatis elicitus, quo diligo Petrum dicitur formaliter contingens & defectibilis, quia realiter potest abire, quo abeunt, mea voluntas non diceretur villo modo realiter amans Petrum, & ideo modo per talem actum existentem in me libere, & contingenter amo Petrum.

Pari modo in Deo est amor liber Petri formaliter, & contingens virtualiter realiter; quia licet intrinseca perfectio talis amoris non possit villo modo formaliter a Deo realiter abire; tamen permanens adhuc, & inuariata formaliter existens in Deo, quia aequivaler amori, & non amori creaturae potest facere Deum volentem, & non volentem Deum, ac proinde quoad denominationem volendi, & non volendi Petrum est contingens virtualiter aut aequaliter, quia perinde se habet, ac si esset contingens formaliter; quia prae sui eminentia existens necessario, aequivaler defectibili, quare eas denominationes oppositas praestat necessario existens, eodem modo ac creatura praestat, non necessario, sed contingenter formaliter existens, unde ita se habet ac si realiter formaliter deficeret; unde denominatio formalis volentis, & non volentis Petrum in Deo formaliter est contingens & formaliter potest abire, licet obiectum talis denominationis non formaliter, sed tantum virtualiter possit deficere, nihilominus tamen Deus modo formaliter amat Petrum, quem si non produxisset, formaliter non amaret, actus tamen intrinsecus amoris, quo amat Petrum, non potest villo modo formaliter abire a Deo; potest tamen ita se habere, ac si vere, & realiter deficeret, quia deficit per aequivalentiam; probatur hoc, tum quia Deus ita eminenter excellens potest considerari ut in opposito formali praedicato eminenti, aut virtualiter contineat aliud oppositum & aequivalere ipsi faciendo id, quod oppositum poterat facere, ut videre est in identitate diuina aequivalente distinctioni sibi opposita, & exercente munus talis distinctionis; quod etiam patet in indiuisibilitate diuina ut supra vidimus aequivalente diuinitati, & extensioni sibi opposita, & exercente munus ipsius: ergo similiter per suam necessitatem in essendo ratione libertatis infinita actualissima, & purissima poterit aequivalere virtualiter, & eminenti continere sibi oppositam contingentiam formalem, & ratione talis aequivalentiae exercere id, quod contingentia sibi opposita exercet, videlicet amando, vel non amando formaliter.

Tum etiam, quia sic facile componitur diuina libertas cum immutabilitate; nam sicut per similem distinctionem virtutalem potest deus praedicata contradictoria subire, videlicet in diuinitate, & paternitate, ita ut communicata diuinitate a Patre Filio, non communicetur paternitas ipsi, utique, quia distinguuntur diuinitas, & Paternitas, virtualiter etiam si identificentur formaliter a parte rei, quia quoad hunc effectum vel quasi effectum perinde se habent, ac si realiter, & formaliter distinguerentur.

E E e 3 sicut

sicut enim Petrus, & Paulus quia distinguuntur realiter formaliter, potest vnus abire, quo alius non abeat, ita Paternitas, & Deitas licet sint idem formaliter, quia distinguuntur virtualiter, potest Deitas ire, vt ita dicam, ad Filium, quo non sit Paternitas quia quoad hoc petinde se habent, ac si distinguerentur, sicut Petrus, & Paulus.

Ita similiter; quia deus quoad actus liberos subit denominationes contingentes, & contradictorias amandi, vel non amandi, & ita amandi Petrum, verbi gratia, vt potuerit non amare ipsum, necesse est, vt obiectum talium denominationum habeat etiam contingentiam, vel formalem, vel virtualem; nam sicut ad saluandas predicationes contradictorias necessarias, conuenientes intellectui, & voluntati diuinæ, diuinitati, & Paternitati, concedenda est in obiecto distinctiua à parte rei sine fictione, aut formalis vt concedit Scotus, aut virtuales, vt concedunt Thomistæ cum D. Thoma, & probationes Doctores Societatis Iesu; ita similiter, & à fortiori ad verificandas predicationes contingentes, & distinctas de diuina voluntate, quibus amat, vel non amat Petrum, & ita amat contingenter, & non necessario, vt potuerit non amare ipsum vere, & realiter, debemus necessario concedere in ipso amore diuino contingentiam realem, & non fidem vel formalem, vt concedit Caietanus cum additione & diminutione, cum corruptione & positione realiter entitatis supra perfectionem diuinam, vel solum virtualis eminentiæ per æquivalentiam; sed non potest concedi villo modo contingentia formalis Caietanica, vt patet euidenter ex supradictis: ergo debet concedi contingentia virtualis eminentissima per æquivalentiam.

Imo à fortiori debet concedi hæc, si conceditur distinctio virtualis, quia distinctionem virtualem oppugnant omnes Scotistæ, & loco illius ponunt distinctionem formalem ex natura rei, at vero in actu libero tam Thomistæ, quam Scotistæ, & doctores Societatis Iesu contra Caietanum concordant, negantes, dari in entitate ipsa diuini actus distinctionem formalem ab ipsa voluntate diuina, & per consequens negantes etiam additionem & diminutionem formaliter, ac tandem maiori consensu negant contingentiam formalem in entitate diuini actus quia docent, actum illum quoad entitatem non posse destrui, & deficere formaliter: erga facilius concedendum est, deum habere denominationes contingentes amando, vel non amando creaturam ratione contingentie virtualis, & per æquivalentiam, quam defendere generationem Verbi per intellectum, & non per voluntatem, ac proinde intellectum, & voluntatem subire denominationes contradictorie oppositas propter solam distinctionem virtualem, quia hoc à tota familia Scotistarum oppugnatur, illud vero ab omnibus, vno excepto Caietano, admittitur.

Sicut verbi gratia, facilius est concedere indiuisibilitatem diuinam extendi ad omnia corporea, & subire denominationes contradictorias presentis, & non presentis eidem corpori, quando destruitur; quæ denominationes sunt intrinsecæ, & non extrinsecæ; ratione extensionis, & diminutionis virtualis in entitate presentie diuinæ, & ratione diuisibilitatis per æquivalentiam, quam prædicata contradictoria communicationis diuinitatis, & non communicationis Paternitatis propter distinctionem virtualem, quia hanc oppugnant grauissimi, & innumeri doctores, illam vero

concedunt: ergo similiter facilius est concedere contingentiam virtualem ad verificandas denominationes contingentes in deo, siquidem omnes negant formalem contingentiam à parte rei, nam si illam concederent, facillimo negotio posset verificari prædicatio contingens de actu libero, sicut ait Caietanus facillimo negotio euadere has difficultates, quia tribuit contingentiam formalem essendi, & non essendi; quia vero hoc videtur expresse contra fidem catholicam, quia concedit separationem realem inter perfectionem diuinam actus liberi, & diuinitatem, ac proinde debet concedere omnimodam realem distinctionem sine vlla identitate reali, quia quæ separantur omnimodo per defitionem vnus & persistentiam alterius, nullo modo identificantur, quod est aperte contra destinationem Concilij remensis decernentis omne quod est in Deo, deum esse; in quo distinguitur hæc opinio à sententia Scotistarum; nam licet Scotistæ tribuant distinctionem formalem ex natura rei inter perfectiones diuinas, nihilominus minus periculose defendunt suam sententiam, quam Caietanus propriam, quia hi negant distinctionem realem, quia dicunt, dari identitatem realem, ex eo quod asserunt, nullo modo posse separari realiter, neque ita se habere, vt vna existente perfectione, destruat alia; quia si hoc dicerent, concederent omnino distinctionem realem sine vlla identitate, quia separatio maxima duorum per defitionem vnus ex illis, & perseuerantiam alterius tollit, ac destruit omnem identitatem inter illa ac proinde incidere in hæresim Gilbertinam; sed Caietanus docet, existente volitione necessaria Dei, & voluntate diuina persistente, destrui à parte rei entitatem volitionis citra creaturas formaliter: ergo concedit separationem realem omnimodam: ergo concedit distinctionem realem omnimodam sine vlla identitate reali; quia si identitatem haberent, non possent separari & ideo licet Pater distinguatur realiter à Filio, nullo modo potest separari ab illo per destructionem sui, manente Patre, quia habent identitatem in vna essentia, in o si per impossibile darentur due creaturæ, inter quæ daretur distinctio realis secundum indiuiduationem, & ex alio capite daretur identitas in vna indiuisibili essentia simili illi quæ datur in mysterio Trinitatis, non posset destrui vnum indiuiduum, permanente alio quia haberent identitatem in essentia, vnde vt destrueretur vnum, deberent ambo destrui, eo modo, quo asserit Pater Suarez destructa quacunque creatura possibili, non posse destrui omnipotentiam, quin destruat Deus propter identitatem vtriusque: ergo si Caietanus docet destrui perfectionem volitionis dei erga Petrum, persistente voluntate, & deo: ergo sine dubio docet, perfectionem volitionis diuinæ distingui realiter omnimodo sine vlla identitate respectu Dei, quod incidere, in hæresim Gilberti Porretani. Quæ est incidere, in hæresim Gilberti Porretani: Quæ propter nullo modo potest defendi hæc sententia: ergo sine dubio defendenda est contingentia virtualis & eminentialis, ad defendendas predicationes contingentes libertatis diuinæ; sicut qui non vult defendere distinctionem formalem Scotistam, & contra ad saluandas predicationes distinctas, & contradictorie oppositas conuenientes diuinitati, & Paternitati communicationis & non communicationis, necessario debet concedere distinctionem virtualem, quam Thomistæ concedunt: ergo similiter ad saluandas predicationes contingentes in diuinis volendi facere, vel volendi non facere, amandi,

Quæst. II. In quo consistat actus liber Dei. 407

amandi vel non amandi volendi, vel nolendi, quia ita deus amat, ut contingenter amet, quia non necessario amat creaturas existentes; cum potuerit non amare illas, quæ prædicationes sunt veræ & non falsæ, qui noluerit admittere periculosa contingentiam formalem Caietani in actibus liberis, necessario debet admittere contingentiam virtutalem eminentiæ, & æquivalentiæ, quia sine vlla contingentia siue virtuali, siue formali non potest villo modo concipi, quod eadem volitio diuina potuerit non esse, vel quando vult deus, non potest intelligi quod potuerit non velle.

Solutio Adversariorum refutatur.

Respondent aliqui falsam esse omnem contingentiam tam formalem, quam virtutalem, &c. neque illos indigere illa ad saluandas prædicationes contingentes, quia ad hoc sufficit infinitas diuina, nam sicut propter infinitatem (aiunt) potuit eadem entitas esse eadem & distincta, eadem, & non eadem in personis diuinis, communicari, secundum absolutam, & non communicari secundum relatiua: ita in Dei infinitatem reducendum esse, quod eadem entitas, quæ nunc est volitio potuerit ipsissima esse nolitio; unde in forma respondent, non potuit non habere eandem entitatem, quam habet concedo, non potuit hæc entitas, quam habet, non esse volitio, nego.

Sed contra manifeste quia volitio est essentialiter ens reale, sed non potuit non esse hæc entitas realis: ergo non potuit non esse hæc volitio. Respondent, in creatis tantum habere locum hanc syllogizationem.

Sed euidentius insurgo contra hanc solutionem, nam in diuinis esse volitionem est esse aliquid reale, & velle est velle realiter: ergo non velle, est non habere volitionem realem: ergo est non habere realitatem volitionis.

Præterea in diuinis etiam habet verum, quod ideo in deo est aliquid reale prædicatum, verbi gratia, omnipotentia, quia in deo est talis prædicatum esse, seu essentia realis, & ideo non esse in deo aliquid prædicatum reale, verbi gratia, lapidis quia non est in deo realis essentia, seu realitas essentialis lapidis; sed essentia volitionis diuinæ est essentia realis, seu ens reale: ergo ut non sit volitio in deo, oportet non esse in ipso ens reale, seu entitatem realem volitionis, & eo ipso quod tota realitas volitionis sit sine eo quod deficiat, aut formaliter, aut æquiualeuter, non potest non esse omnimodo formaliter volitio; sed ex dictis patet, in deo non potuisse non esse omnem realitatem formalem, quam habet: ergo aut non est essentialiter posita volitio in hac reali formalitate, sed in ente rationis aut in denominatione extrinseca; aut sicut illa realitas Dei non potuit non esse, neque formaliter, neque æquiualeuter, ita neque hæc volitio.

Item in diuinis etiam si detur infinitudo, valet necessario negare inferius, negato superiori, verbi gratia, deus non est animal: ergo non est homo, deus non est corpus: ergo non est lapis. Item valet in diuinis, nulla realitas potest desinere in deo: ergo non potest desinere sapientia, iustitia, &c. ergo etiam hæc valet; non potuit deo deesse realitas aliqua, vel formalitas realis, quam habet: ergo neque potuit deesse hæc volitio; patet consequentia; nam hæc volitio est quid inferius ad realitatem diuinam. Ad hæc, hæc est euidentis consequentia, Pater ut Pater est aliquid reale rela-

tium; sed Pater ut sic non est Filius: ergo aliquid relatiuum in diuinis non est filius, & sic realitas relatiua Patris non est realitas relatiua Filij: ergo similiter hæc est optima syllogizatio, volitio, ut volitio est aliquid reale; sed volitio, ut volitio potuit non esse: ergo potuit non esse aliqua realitas. Denique potuit deesse volitio: ergo potuit deesse aliquid: ergo potuit deesse ens reale; nam aliquid, & ens reale conuertuntur, & sunt synonyma.

Respondent, quando ratio est omnino absoluta nihil extrinsecum respiciens, neque connotans, impossibile esse, etiam in diuinis potuisse vni rationem aliquam, seu prædicatum deficere, quin deficeret aliqua realitas, vel realis formalitas intrinseca, secus est si præter id, quod ratio intrinseca importat in recto, requiratur aliquid aliud in obliquo, hoc enim obliquum, & connotatum de nouo existens, quod ita est, ut potuerit non esse, satis est ut dicatur, & sit vere deus ita volens illud obiectum connotatum, ut potuerit non velle illud.

Sed contra hanc solutionem primo, insurgunt omnia argumenta supra facta *sektionis præcedentis questionis*, ubi oppugnauimus configuentes ad connotata extrinseca, & volentes saluare contingentiam actus liberi per contingentiam connotati extrinseci; nam sicut actus liber non constituitur per connotatum, ita neque contingentia, & indifferentia illius constituitur per contingentiam connotati; quod adeo verum est, ut si actus liber non haberet libertatem, indifferentiam, & contingentiam vllam; sed omnino esset necessarius, connotatum nullo modo esset contingens; sed omnino necessarium, quod latissime supra demonstro, videantur ibi dicta: ergo nullius momenti est solutio.

Secundo contra sic insurgo, quia in diuinis Pater ut sic connotat Filium, & tamen non satis est realis filiatio à Patre connotata, ut realis essentia Patri, & Filio communis dicatur, & sit Pater, nisi Pater addat ratione nostra essentia realem Paternitatem, quæ ita distinguatur à Filio, ut si per impossibile deficeret filiatio, & Paternitas, & sola maneret essentia, Pater non per hoc solum quod filiatio connotata desineret esse, desineret esse Pater; sed quia deficiente Filiatione connotata, consequenter deficeret in Patre realis Paternitas, seu realitas Paternitatis. Contra præterea; quia stante eodem connotato, v. g. eodem prædestinato, eisdem mediis, & gratiis externis, atque prædestinationis effectibus, præuenio, adiuto, & ornato, potuisset deus, sicut illum elegit de facto ante præuisa merita, eligere post præuisa merita, ut suo loco ostendam: peto ergo in quo consisteret illa distinctio affectuum, dum nunc voluit, seu elegit ante præuisa merita; tunc autem vellet seu eligeret post præuisa merita: hæc enim distinctio affectuum reduci non potest in diuersum obiectum connotatum. Denique connotatum non est essentia recti, sed requiritur ad essentiam recti; quod si essentia recti sine connotato manserit, non potest dici illud connotatum requiri ad essentiam recti; manet autem essentia recti, si hoc non est ens rationis quandiu manet tota eius realitas; unde si ad huius recti realitatem non requiritur illud connotatum, neque requiritur ad essentiam recti, & ideo dicimus, obiectum præsens esse connotatum requisitum ad nostræ visionis intuitiue essentiam actualem; quia requiritur ad omnem realitatem visionis intuitiue, quod si hæc cum omni reali-